

Regjeringen	Saksbehandler	Asle Sandnes
Kunnskapsdepartementet	Vår dato	02.05.2024
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	Vår referanse	2024/312
	Deres dato	
	Deres referanse	

Høringsinnspill fra FUG og FUB - Ekspertgrupperapport om et jevnere utdanningsløp, NOU 2023: 3 Felles innsats mot ekstremisme og Arbeidet med stortingsmelding om forsterket innsats for sosial utjevning og mobilitet

Innspill fra FUG og FUB til:

- NOU 2023: 3 felles innsats mot ekstremisme
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-nou-20243-felles-innsats-mot-ekstremisme-bedre-vilkar-for-det-forebyggende-arbeidet/id3028709/>
- Ekspertgrupperapporten om et jevnere utdanningsløp [Et jevnere utdanningsløp - regjeringen.no](#)
- Arbeidet med stortingsmelding om sosial utjevning og mobilitet
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/innspill-om-forsterket-innsats-for-sosial-utjevning-og-mobilitet/id3027586/?expand=horingsbrev>

Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehager (FUG og FUB) ønsker å takke for muligheten til å gi innspill til de ovenfor nevnte dokumenter og prosesser. Selv om disse er skilt fra hverandre i ulike spor, overlapper de tematisk på selve kjernen i vårt mandat – Det viktige samarbeidet mellom skole/barnehage og hjem.

Skoler og barnehager har et stort potensial som arena for ikke-økonomiske tiltak for utjevning av sosioøkonomiske forskjeller. Økonomiske og sosiale forskjeller og betydningen det har for skoleprestasjoner og tilgangen til yrkes- og samfunnslivet er en sentral driver for radikaliseringsprosesser og ekstremisme. Vi gir derfor ett samlet og felles svar.

De positive sidene ved et velfungerende samarbeid mellom skole/barnehage og hjem er sterkt og unisont kommunisert gjennom en rekke forskingsartikler og offentlige utredninger. Slik er de også i Ekspertgrupperapporten om et jevnere utdanningsløp. Som det framgår av utdraget nedenfor har enkelte pekt på samarbeidet mellom skole/barnehage og hjem som «the missing link». Vi ønsker å fremheve noen deler av denne rapporten som vi mener er så viktige at de fortjener gjentakelse:

- *Foreldresamarbeidet er en del av barnehagens prosesskvalitet og kan spille en særlig stor rolle for barn med en belastet sosial bakgrunn og bidra til helhet og sammenheng på tvers av*

FORELDREUTVALGENE FOR GRUNNOPPLÆRINGEN OG BARNEHAGER

Postboks 29, 3833 Bø i Telemark | Besøksadresse: Stasjonsvegen 33A, 3800 Bø i Telemark

Telefon: 477 99 200 | Org.nr.: 989 628 011 | post@fug.no | post@fubhg.no | www.fug.no | www.foreldreutvalgene.no

barnets ulike utviklingsarenaer (Bronfenbrenner, 1979). For sårbare grupper vil foreldresamarbeidet kunne fungere som en beskyttende faktor som bidrar til positiv utvikling, både i barnehagen og hjemme på tross av ulike risikofaktorer (Altschul, 2012; Malone, 2017). Noen ser på et positivt og gjensidig foreldresamarbeid som «the missing link» i arbeidet med å utjevne sosiale forskjeller (LaRocque mfl., 2011). Barnas hjemmemiljø betyr aller mest for barnas utvikling (Knoche mfl., 2012). Å støtte foreldrene i deres samspill med barna, vil være positivt for sårbare barns utvikling (Taggart og Elbæk, 2019). Suksessfulle barnehagebaserte intervensjoner rettet mot risikogrupper, inneholder som oftest en foreldrekomponent (Conti mfl., 2016; Nix mfl., 2018). I tillegg vil et godt foreldresamarbeid i seg selv fremme barns trivsel og tilhørighet i barnehagen. Mange ansatte i barnehagen rapporterer imidlertid at de mangler kompetanse i foreldresamarbeid, spesielt når samarbeidsrelasjonen er utfordrende (Drugli og Onsøyen, 2022; Drugli og Onsøyen, 2010)

- *Også foreldresamarbeid er viktig, for eksempel ved at foreldre oppfordres eller får hjelp til å lese bøker for barna (Grøver mfl., 2020). Flere norske studier tyder imidlertid på at barnehageansatte trenger bedre kompetanse på hvordan de skal fremme gode dialoger der barna får en aktiv verbal rolle (Bjørnstad og Os, 2018; Buøen mfl., 2021; Gjems, 2010).*
- *Godt foreldresamarbeid anses som viktig for å redusere sosial ulikhet. Både i EPPSEstudien (SirajBlatchford mfl., 2011; Taggart, 2019) og den eldre High Scope Perry Preschool Study (Schweinhart mfl., 2005) ser vi at foreldresamarbeid er blant faktorene som inngår i begrepet høy barnehagekvalitet. Begge disse studiene hadde til hensikt å støtte barn fra belastede familier. I Perry Preschool Study inngikk det hyppige hjemmebesøk i tillegg til gruppesamlinger med foreldre der hensikten var å støtte foreldrenes samspill med barna hjemme. Det var viktig at foreldrene fulgte opp de samme temåene som barnehagen jobbet med. Myndiggjøring («empowerment») og anerkjennelse er sentralt i foreldresamarbeid med sårbare grupper. Myndiggjøring handler om å gi mennesker mulighet til å definere egne problemer ut fra sin egen situasjon og finne egne*
- *I samarbeidet med sårbare foreldre bør ansatte være opptatt av å anerkjenne og vise interesse for disse foreldrenes perspektiv på barns utvikling og læring. I tillegg bør de tilby foreldrene mange ulike muligheter til kontakt og samarbeid, og sammen med dem finne ut hvordan de kan støtte barnets utvikling og læring hjemme (HooverDempsey mfl., 2005; Malone, 2017) Fleksibel bruk av strategier for samarbeid kan fremme økt involvering av enkeltforeldre og foreldregrupper det ellers kan være vanskelig å nå (Desforges og Abouchaar, 2003; Jeynes, 2003). Overfor disse gruppene er det ikke til strekkelig å ha tilnærmingen «one size fits all» i foreldresamarbeidet. Foreldre som lever med belastninger knyttet til for eksempel økonomi eller helse, kan dra nytte av tiltak som hjemmebesøk, foreldregrupper og «foreldreskole» der de får tilpasset informasjon og veiledning (Malone, 2017). Også praktisk støtte som barnepass og transport kan for enkelte foreldre bidra til økt engasjement i aktiviteter i barnehagen. Det er behov for norsk forskning på hva som skal til for å etablere et godt samarbeid med alle grupper foreldre, og hva effekten av dette vil være for barn fra familier med lav sosial status. I tillegg ser det ut til å være behov for mer kunnskap og trening på foreldresamarbeid, særlig når dette oppleves som utfordrende, både i barnehagelærerutdanningen og i arbeidet med profesjonsutvikling.*

Det er flere saker og trender i samfunnsdebatten hvor vi mener et styrket fokus på foreldresamarbeid på mange måter utgjør premisset som mangler. Mobbetall som går i feil retning, lærere som opplever at de har mistet makten i klasserommet og internasjonale undersøkelser som plasserer Norge et annet sted enn vi ønsker å være når det gjelder ferdigheter i norsk, matte og naturfag. I barnehager kan lav bemanning gå ut over det viktige

foreldresamarbeidet. Økt bemanning i barnehager er derfor et tiltak som vi mener er viktig også i lys av et mål om et jevnere utdanningsløp.

Når dialogen uteblir eller stagnerer, oppstår lett diskusjoner om hvem som har ansvaret når det går «galt». Er det foreldrene eller skolen/barnehagen – eller eventuelt andre instanser i samfunnet?

Den nye opplæringsloven som trer i kraft 1. august stiller store krav til involvering av elever og foreldre, men gir samtidig et stort spillerom til lokale myndigheter som lett kan skape uheldige ulikheter i ulike deler av landet. Selv om den nye opplæringsloven ikke «pålegger» foreldrerådet og FAU å «skape kontakt mellom skolen og lokalsamfunnet» slik dagens lov gjør, ligger det dypt forankret i den norske samarbeidsmodellen at det legges til rette for at foreldre, skole, elever og organisasjonene kan jobbe sammen og samordne sine tilbud og aktiviteter. Et premiss for den nye opplæringsloven er at lokalt handlingsrom vil styrke medvirkningen og engasjementet, slik at man kommer fram til gode løsninger i fellesskap. Vi håper dette slår til.

Vi vil også understreke at når det gjelder NOUen fra ekstremismekommisjonen, så handler nesten alle avsnitt der foreldre er tatt inn, om risikofaktorer og hvordan man kan veilede foreldre når man er bekymret for et barn, ikke om forebygging, som vi alle, foreldre, skole, samfunn, må gjøre hver eneste dag. Et godt skole-hjemsamarbeid og hjem-hjemsamarbeid kan være avgjørende for å forebygge utenforskap.

Så mener vi også i FUB at det bør innføres makspris på kostpenger. Ordningen slik den er i dag gir rom for ulikheter som ikke støtter et mål om et jevnere utdanningsløp.

FUG og FUB støtter i hovedsak hovedanbefalingene fra ekspertgruppen for et jevnere utdanningsløp når det gjelder områdene det bør satses på. Detaljene i hvordan det skal gjøres, mener vi det må jobbes mer med:

1. Øke kvaliteten i barnehager

gjennom systematisk og jevnlig profesjonsutvikling av ansatte i barnehagen og systematisk veiledet lek, supplert med økt bemanning.

2. En ytterligere økning av barnehagedekningen

ved løpende opptak når barnet fyller ett år og ved at helsestasjonen, eller andre aktører rundt barnefamiliene, aktivt bistår foreldre som trenger hjelp, med å søke barnehageplass.

3. En bedre overgang mellom barnehagen og skolen

ved å ha mer pedagogisk samarbeid mellom barnehage og skole/SFO i form av veiledet lek.

4. Øke kvaliteten i SFO

gjennom mer systematisk veiledet lek og høykvalitetstilbud om hjelp til skolearbeid i SFO og systematisk profesjonsutvikling av SFO-ansatte.

5. Systematisk (inkludert målrettet) trening på sosioemosjonelle ferdigheter i skolen gjennom at skolene må ha en plan for stimulering av sosioemosjonelle ferdigheter og at barn som har ekstra behov for sosial og emosjonell læring får tilbud om å delta på målrettede tiltak og/eller mentorprogram.

6. Økt bruk av midlertidig inndeling i små grupper hvor undervisningsopplegget blir tilrettelagt til elevenes faglige nivå.

Vi ønsker også å spille inn et punkt 7.

7. Øke kvaliteten i barnehagelærer- og lærerutdanningene på området foreldresamarbeid

Med vennlig hilsen

Ståle Kalkvik
FUG-leder

Tor Eirik Rasmussen
FUB-leder

Johanne Marie Olausen
FUG-nestleder

Sahra Jaber
FUB-nestleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur